UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Secunda, an p[er] ep[iscopu]m abbas sit eligendus vel instituendus? Solu. ab episcopo est ordina[n]dus: a fratribus vero eligendus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

adhuc tamen non eſt tranſlatus? Uidetur velle litera illa ex eo quod dicitur: abſoluit ꝛc. ꝙ acquirit eccleſie epiſcopali. ſed illa litera poſtꝗ ꝛc. videtur velle ꝙ priori. poteſt dici cum Hugo. ꝙ non prius acquirat ſecunde eccleſie ꝗ ſit adeptus corporalem poſſeſſionē: vt.§.xcij. diſtin. ſi quis epiſcopus. ꝛ extra de ele. cum in cūctis. ſicut nec miles qui tranſit de vno numero ad alium, non pri9 dicitur eſſe de ſecūdo numero anteꝗ perueniat ad eum vt.ff.de mili. teſta. ex eo tēpore. †Joānes de fan.

† Ad hāc materiam facit ꝙ legi.et no. ext̄ d̄ priui.q̇dam.et xvj.q.j. ne ꝑ cu iuſlibz.

S Tatutum. ¶ Caſ9. Queſitum fuit in concilio apud Alteū q̇d debeat fieri de rebus quas epiſcop9 cū adhuc eſſet monach9 monaſterio donauit: et quid de hereditate paterna quaz acquiſiuit poſtꝗ factus eſt epiſcopus. Et rñ. ea que donauerat monaſterio relinquantur arbitrio abbatis diſponenda: hereditatem vero paternam quam acq̇ſiuit poſt conſecrationem epiſcopalē, habeat epiſcopalis eccleſia.

¶ Qui de monacho epiſcopus ordinatur: quod ante conſecrationem habuit, monaſterio: quod vero poſt cōſecrationem acquiſiuit, proprie eccleſie derelinquat.

STatutū eſt, et rationabil'r ſm̄ ſanctos patres a ſynodo confirmatum eſt: vt monachus quem electio canonica a iugo regule monaſtice profeſſionis abſoluit [a]: et ſacra ordinatio de monacho epiſcopum fecit, velut legitimus [b] heres paternam ſibi hereditatē poſtea iure vendicandi poteſtatem habeat: ſed quicquid acq̇ſierat vel viſus fuerat habere, monaſterio relinquat: et abbatis ſui qui fuerat, ſm̄ regulam ſancti Benedicti arbitrio. Poſtꝗ enim epiſcopus ordinatur, ad altare ad quod ſanctificatur et intitulatur, ſm̄ ſacros canones quod acquirere poterit, reſtituat [c].

¶ Queſtio.ij.

monaſterij: † vt inſti. de acqui. ꝑ arroga. §. mortuo. Jo.

† Qđ accidit ꝑ tranſlationē ad eccleſiam ſecularē vel aliā ꝓfanā: nē.xvj. q.j. ne ꝑ cuiuſlibet ex̄ d̄ ele. cōſtitut. Archi.

SEcundam vero. ¶ Hec.q. diuiditur in.xij. partes, in quarum prima continetur quod in ca. ſeq. dicitur. Secunda ibi: Econtra. Tertia ibi: Ecce in toletano. Quarta ibi: Hinc etiam. Quinta ibi: Jtem ſunt. Sexta ibi: Abbates. Septima ibi: Pro huiuſmodi. Octaua ibi: Non ſolum. Nona ibi: Prohibētur. Decima ibi: Jtem ſunt. Undecima ibi: Uiſitandi. Duodecima ibi: Pro talibus. Joā. de fan.

SEcundam vero [d] queſtionez terminat authoritas toletani concilij, dicens.

¶ Abbates ꝛ alia officia per epiſcopos debent inſtitui.

HOc tantū [e] ſibi in monaſterijs vendicent ſacerdotes qđ precipiūt canones. i. monachos ad cōuerſationem ſanctam promouere, abbates aliaq; officia inſtituere [f], atq; extra regulā acta corrigere [g]. Qz ſi aliqđ in monachos canonibus interdictum preſumpſerint, aut vſurpare qcq̄ȝ de monaſterij rebus tentauerint, nō deerit ab eis ſententia excommunicationis.

E cōtra Gregori9 ſcribit Caſtorio Ariminenſi epiſcopo.

¶ Congregatio monaſterij, nō epiſcop9 aut aliquis extraneorum abbatem inſtituat.

¶ Caſus. Hic intitulatur ſecunda. q. in qua queritur an abbas ſit eligendus ꝛ inueſtiendus ꝑ epiſcopum, an per monachos? Et certuz eſt ꝙ ꝑ monachos eſt eligendus vt.j. e. abbatē. per epiſcopum vero inſtituendus: vt.j.e.c.j. excipiuntur monaſteria priuilegiata vbi abbates ꝑ monachos eliguntur et inſtituuntur vt.j. ea. abbas. vel potius per apoſtolicum ſi immediate ſunt ei ſubiecta vel per alium abbatez cui immediate ſubiectum eſt monaſterium, inſtituitur abbas. ij.ps.

a ¶ Abſoluit. ab obedientia quā fecit abbati. Abſoluitur enim ab obedientia ſua, cum ſit factus de filio pater. Jtem a monachali regula in ieiunijs, vigilijs, et modo cantandi. ſilentio enim non poteſt amodo vacare, cuz debeat habere tubā preconis: vt.xliij. diſt. ſit rector. Jtem poteſt ſibi facere commatres, quod prius non licuit, exemplo Greg. qui prius monachus factus eſt: poſtea cum eſſet diaconus cardinalis, compater mauricij imperatoris factus eſt. De hac materia plene inuenies.xvj.q.j.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ.q.vij. in noua.

b ¶ Legitimus. Jmmo etiam monachus exiſtens legitimus, heres eſt etiam in eo caſu in quo alius non poſſet eſſe heres: vt.xix.q.vl. ſi qua mulier. C. de epi. ꝛ cleri. deo nobis. Sed obijcitur: ſi hereditatem vendicat: ergo poteſt habere proprium cum tamen remaneat monachus: quod eſſe non debet: vt extra de ſta. mo. cuz ad monaſterium. in fi. ſed dic ſibi. i. eccleſie ſue.

Monach9 ius ſuccedē di non dat monaſterio.

c ¶ Reſtituat. Sed qualiter hoc ſtare poteſt? cuz enim aliquis factus eſt monachus: omnia que habebat, dedit monaſterio: vt.xix. queſtio. vlti. nunc autem. ergo et ius ſuccedēdi. qui enim dat omnia bona ſua, dat et ſpem future actionis: vt. C. de dona. l. iij. ergo videtur ꝙ prius ſuccedit monaſterium. Sed dic ꝙ ius ſuccedendi nō cōpetit niſi poſt mortem defuncti. vnde illud ius non dedit monaſterio, ſed tantum ſolaz ſpem. ſed illa ſpes euaneſcere debet ex quo illa perſona deſinit eſſe filius illius

d ¶ Secundā vero. Queſtio ſcđa non eſt dubia: q2 tantum monachi eligent: vt.j.e. abbatem. Jo.

HOc tantum. ¶ Caſus. Quidam ep̄i vendicabāt in monaſterio plus ꝗ canones concedebant: et ideo in conci. tole. ſtatutum fuit vt decetero non vendicent in monaſterijs ep̄i niſi quod canones ſibi concedūt: ſcz monachos promouere, ꝛ bonum abbatem ꝛ alios prelatos inueſtire: et male facta contra regulam corrigere. ſi vero vltra preſumpſerint, excommunicentur.

e ¶ Hoc tantū. Arg. ꝙ non poteſt ep̄s plus ab eccleſijs petere ꝗ qđ ex canonib9 ſibi deberi ꝓbat: vt.ix.q.iij. conqueſtus. ꝛ.x.q.iij. quia cognouimus.

f ¶ Jnſtituere. i. confirmare. Uel dic ꝓprie ꝙ inſtituit cum ſint negligentes: vt.ix.qōe.iij. cum ſcimus. Uel tunc etiā poteſt aliū inſtituere cum monachi minus idoneum volunt eligere: vt.j.e.q. ſi quis abbas.

g ¶ Corrigere. ergo coerctio monachorū ad ep̄m ſpectat: vt.l.di. accedēs.j.eo. ſi q̇s abbas. et.c. abbates. et.c. cognouim9. Dicūt quidā ꝙ in minimis exceſſib9 ab abbate vel priore ſunt puniēdi: ſed in maioribus ab ep̄o: vt ex̄ de ſen. exc. monachi. ꝛ.xc. di. ſi q̇s monachus. ꝛ.xij.q.j. nō dicatis. Sz meli9 dicat ꝙ ſi ordine iuris agit̄ ꝯ monachū, ꝙ corā ep̄o ſit agendū: vt.xj.q.j. de perſona. ſec9 ſi non in forma iuris. ex̄ de appel. reprehenſibilis. Joan.

Monacharuz coercitio ad quē ſpectat.

¶ Econtra. ¶ Hec eſt ſcđa pars. q. in qua ꝓbat̄ ꝑ. vij. c.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝙ de iure cōmuni ad monachos tantum ſpectat electio abbatis ⁊ ſi populum non habent, non ſubſunt ep̄o lege dioceſana, ſed tantum lege iuriſdictionis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Supra in cap. hoc tm̄, dictū eſt ꝙ ep̄i aliquid iuris ſibi poſſint vendicare. Nūc Gratianus vult oſtendere cōtrarium: et ad hoc inducit ſequentia ca.

Abbas. ¶ Caſus. Dicit in hoc capi. ꝙ abbas in monaſterio ordinari debet per monachos, et non per ep̄m: nec ibi miſſa per ep̄m celebret: ne per hoc oſtendat alicui eſſe ſubiectum. Idem vere dicit in duobus ſequētib⁹ cap. cui⁹ caſus patēt, et per te forınabis. Aliquid tamen plus addit in tertio ca. Et nota ꝙ hoc qđ ibi dicitur, intelligitur ꝺ monaſterijs exemptis.

Abbas i monaſterio nō per ep̄m aut per aliquē extraneorum ordinetur[a]: neq; ab ep̄o miſſa[b] ibi celebretur: vt nulli eccleſie ſubijciatur[c].

Idem Caſtorio epiſcopo.

¶ De eodem.

Abbatē cuilibet monaſterio nō aliū, ſed quē dignū morib⁹ atq; actib⁹ monaſtice diſcipline cōmuni conſenſu congregatio popoſcerit, ordinari volumus: miſſas autem publicas[d] per ep̄os vel clericos in monaſterio om̄ino celebrari prohibemus.

Item Pelagius papa Mellito ſubdiacono.

¶ Ille dz abbas iſtitui quem ſua cōgregatio et poſſeſſionis dn̄s ordinari popoſcerit.

Abbatem in monaſterio illum volumus ordinari quem ſibi de ſua cōgregatione et monachorum electio et poſſeſſionis dominus[e], et (quod magis obſeruandum eſt) ordo vite ac meritū popoſcerit ordinari.

Itē Grego. omnibus ep̄is.

¶ De libertate monachorū.

Quam ſit neceſſariū monaſterioꝝ quieti proſpicere ⁊c. et. ī. Interdicim⁹ igitur in nomine dn̄i noſtri Jeſu chr̄i, et ex authoritate bt̄i Petri apl̄orū principis (cuius vice huic romane eccl̄ie preſidemus) vt nullus ep̄oꝝ aut ſecularīū vltra preſumat de reditib⁹ vel chartis monaſteriorū vel cellulis[f] vel villis que ad ea pertinent, quocunq; modo ſeu qualibet occaſione minuere, vel dolos vel immiſſiones[g] aliquas facere. et. ī. ¶ Defuncto vero abbate cuiuſcūq; congregationis, non extrane⁹ eligatur, niſi de eadem[h] congregatione quem ſibi propria voluntate cōcors[i] fratrum ſocietas elegerit. Qꝫ ſi aptā inter ſe perſonam īuenire nequiuerint, ſolerter ſibi de alijs[k] monaſterijs eligāt ordinandum. ⁊ infra. ¶ Pariter autē eſt cuſtodiendum vt inuito abbate ad ordinādum[l] alia monaſteria aut ad ordines ſacros vel clericatus officium tolli exinde monachi non debeāt. et infra. Nullus monachum ſine teſtimonio et conceſſione abbatis in eccleſia aliqua teneat vel ad aliquem honorem promoueat. ¶ Hāc ergo ſcriptorum noſtrorum paginā omni futuro tempore ab omnibus epiſcopis firmam ſtatuim⁹ illibatāq; ſeruari: vt ⁊ ſue eccleſie (iuuāte dn̄o) tantummodo ſint iure contenti: et monaſteria eccl̄iaſticis conditionibus ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo modo ſubiaceant, nullis canonicis iuribus[m] deſeruiant: ſed remotis vexationibus a cunctis grauaminibus diuinum opus cum ſumma deuotione animi perficiāt. Item Caſtorio epiſcopo Arimineñ.

¶ Quam ſit. ¶ Caſus. Diuidit̄ in. iiij. partes. In p̄ma dicit̄ ꝙ nulli ep̄oꝝ vel laicoꝝ decetero preſumant aliqđ auferre de rebus monaſteriorū ⁊ ſuarū eccleſiarū vel villarū, vel fraudes aliquas eis facere. In ſc̄da parte đr ꝙ ille abbas eligatur quem monachi de ſua congregatione elegerint, ſi in ea idone⁹ inuenıatur. In tertia parte dicitur ꝙ preter voluntatē abbatis monachi non debent de monaſterio ſuo ad alia mōaſteria trāſire, vel ad ſacros ordines vel ad aliqđ officiū eccleſiaſticū ordinari. In quarta parte đr ꝙ ſtatutū illđ debet ab oībus ep̄is obſeruari. ſ. vt monaſteria nullis canonicis iurib⁹ deſeruiāt quibus deſeruiunt eccleſie ſeculares: ⁊ ep̄i ſuis eccleſijs ſint contenti. Sc̄da pars ibi, Defūcto ꝟo. Tertia ibi, Pariter autem. Quarta ibi, Hanc ergo.

a ¶ Ordinetur. i. eligatur.

b ¶ Miſſa. publica, cōuocato populo: niſi ſit de voluntate fratrum: vt. ĵ. e. luminoſo.

c ¶ Subijciatur. quo ad legem dioceſanā: † vt. xvj. q. j. cum pro vtilitate. niſi in caſu: vt xij. qōe. ij. apl̄icos. eoipſo ergo ꝙ ep̄s in aliquo loco celebrat, preſumit̄ locus ei ſubiect⁹, argu. vij. qō. j. pontifices. Hoc tm̄ ſcias ꝙ ep̄s pōt ſubijcere vnā eccleſiā alij vt extra de exceſ. prela. ſicut. et etiā aliqua eccleſia poteſt ſe ſubijcer̄ alij hoc tm̄ nō preiudicat ep̄o. ex̄ ꝺ dona. inter dilectos.

d ¶ Abbatem. ¶ Publicas. quibus populus non intereſt niſi inuitetur ab abbate: vt. ĵ. e. q. dudum. Jo.

e ¶ Abbatem. ¶ Dn̄s. argu. eſt hic ꝙ electio maxime prelati ſpectat etiā ad patronum: vt. xvj. qō. v. ſi quis ep̄orū. ⁊. q. vij. decernimus. et. lxiij. diſtin. principali. ⁊. ĵ. e. q. ij. eleutherius. ſed non eſt ita: vt extra de iure pa. nobis. ⁊. ĵ. c. prori. Sed ſolennis electio preſentanda eſt principi vel patrono: vt ex̄ de elec. cū terra, ⁊ melius eo. ti. ſacroſctā. ⁊ ca. ꝙ ſicut. ⁊. lxiij. di. reatina. ⁊. c. lectis.

f ¶ Vel cellulis. arg. ꝙ capelle parochiales habent idē priuilegiū cum mōaſterijs. x. q. iij. inter cetera. ſed nō eſt ita: vt ex̄ de preben. de monachis niſi monaſteria eſſent exēpta tam in capite q̄ȝ i mēbris xvj. q. ij. in ſūma.

g ¶ Vel immiſſiones. i. exactiones.

h ¶ Niſi de eadē. ȝ. di. lxj. null⁹ inuitis. et. c. obitū. et. c. obitum victoris.

i ¶ Cōcors. ⁊ canonica: vt. lxij. diſ. ca. j. et. ĵ. e. ſi qs abbas.

k ¶ De alijs. etiā eremitā vt ex̄ ꝺ ele. cū mōaſteriū. ar. ȝ. ĵ. px. q. vl. i. §. pe.

l ¶ Ad ordinādū. ſi tm̄ monach⁹ ſit neceſſari⁹, per ſuperiorē cogat̄ ip̄m dare: vt ex̄ de iure pa. nullus. Sed qđ ſi monach⁹ ſit fact⁹ papa iuito abbate, dz ne redire? Sic: et ipſemet cōpellet ſe redire: q: cum teneat̄ de alijs iuſtitiā facere, multo forti⁹ de ſeipſo. ff. ſi ſerui. vēdi. l. altius.

m ¶ Juribus. quantū ad legē dioceſanā: vt. xvj. q. j. cū pro vtilitate, vt not. x. q. j. in ſumma.

† Sec⁹ quo ad legē iuriſdictionis xvj. q. j. interdicim⁹. ĵ. e. ſi qs abbas. ⁊ ca. ſe. de hoc not. x. qō. j. in ſūma.

Electio principi p̄ſentāda eſt.

Monachus factus papa ſine licentia abbatis redire debet.

Luminoſo abbate. ¶ Caſus. Luminoſus abbas conqueſtus eſt de epiſcopis Ariminenſibus, q ſuo monaſterio et alijs multa preiudicia et grauamina inferebant: et preter voluntatem monachorum miſſas publicas in monaſterijs cantabant. Precepit ergo Gregorius. Caſtorio Ariminenſi epiſcopo: vt in monaſterio. Luminoſi abbatis et alijs nullam poteſtatem exerceat imperandi: nec aliquam ordinationem etiam leuiſſimam ibi faciat, niſi ab abbate fuerit rogatus. Et intelligitur hoc cap. de monaſterijs exemptis. Uel ſi intelligatur de non exemptis, intelligitur de ordinatione officialiũ quos inſtituit abbas, ⁊ nõ epiſcopus: vt dicit Hugo.

a ¶ Luminoſo. Hoc capitulum loquitur de monaſterijs exẽptis vel priuilegiatis.

b ¶ Publicas. in quibus eſt concurſus populorũ, qui fiunt in hora tertia.j.de cõſecra.diſtin.j.⁊ hoc. ſed publicas, id eſt ſolennes bene cantant.

c ¶ Receſſibus. Potius ergo erũt monaſteria in ſolitudine quam in vrbe, xvj.q.j.ſi cupis †.

† Scdʒ hãc gl. expone receſſibus.i. locis ſolitarijs: vel dic i. monaſterijs ad que monachi veniũt de ſeculari cõuerſatiõe recedentes.

d ¶ Collocare. vt ibi exerceat iudicia.

e ¶ Ordinationem.j.eod. cognouimus. contra. ſed hic loquitur de exemptis, ibi non. vel ſi hic loquitur de non exemptis, tunc dic q epiſcopus hoc facere poteſt: niſi abbas negligens ſit in ordinatiõibus.i.diſpoſitionibus: vt.ix.q.iij.cum ſcimus.

f ¶ Abbate.§.x.qõne.iij.inter cetera.

¶ Miſſas publicas i cenobio epi non celebrent: nec aliquod eis grauamen inferant.

Luminoſo[a] abbate referente plurimis in monaſterijs multa a preſulibus preiudicia atq; grauamina monachos ptuliſſe cognouimus. Oportet ergo vt tue fraternitatis prouiſio de futura quiete eorũ ſalubri diſponat ordinatione: quatenus conuerſantes in illis in dei ſeruitio gratia illis ſuffragante, mente libera pſeuerent: miſſas quoq; publicas[b] in cenobio fieri omnimodo phibemus: ne in dei ſeruorũ receſſibus[c] et eorũ receptaculis vlla popularis prebeatur occaſio conuentus: q2 nõ expedit animabus eorum: nec audeat illic epiſcopus cathedram collocare[d]: vel quanlibet poteſtatem exercere imperandi: nec aliquam ordinationem[e] quãuis leuiſſimã faciẽdi, niſi ab abbate[f] fuerit rogatus: quatenus monachi ſemper maneãt in abbatũ ſuorum poteſtate: vt remotis vexationibus ac cunctis grauaminibus diuinũ opus cum ſumma deuotione animi perficiant.

Item Gelaſius papa.

¶ Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri.

Pridem precepimus vt de monaſterio[g] ſancti Andree quod eſt ſuper maſcalas, baptiſterium propter monachorum moleſtias debuiſſet auferri: atq; in eodem loco quo fontes ſunt, altare[h] fundari: cuius rei perfectio hactenus eſt protracta. Admonemus igitur fraternitatẽ tuã, nullam iam moram poſt ſuſceptas[i] literas noſtras inferere: ſed repleto loco ipſorum fontium, altare illic ſine dilatione aliqua fundetur: quatenus et predictis monachis opus dei ſecure liceat celebrare: et non de negligentia tua contra fraternitatem tuã noſter anim⁹ excitetur.

Item ex cõcilio Maguntino.

¶ Cum permiſſiõe epi abbas locum ſuum deſerere poteſt.

Abbas pro humiliatione, et cũ permiſſione[k] epiſcopi locum ſuum poteſt relinquere: tamen eligãt ſibi fratres abbatẽ de ipſis, ſi habẽt: ſin autem de extraneis.

Ecce in Toletano concilio[l] dicitur q ſacerdotes abbates et alia officia inſtituere debeant: Beatus Gregorius[m] et Pelagius prohibent, dicẽtes abbatem a fratribus ſue congregationis eligẽdum ⁊ ordinãdum. Quomodo ergo hec tãta diuerſitas ad cõcordiam reuocabitur? Sed ſciendum[n] eſt quoſdam monachos eſſe indomite ceruicis, et effrenate ſuperbie: quos dum abbates ad religionem cogere voluerint, in eorũ deiectionẽ conſpirant: et alium moribus ſuis cõuenientẽm ſibi preficere contendunt: quales erant illi qui in necem beati Benedicti conſpiraſſe leguntur. pro huiuſcemodi cõſtitutum eſt vt abbates ...

P Ridem precepimus. ¶ Caſus. In monaſterio ſancti Andree erat baptiſterium, cuius occaſione monachi patiebãtur moleſtias et incurſionem populorum. Quare precepit Gelaſius epo loci vt baptiſterium inde remoueret: et loco eius altare fundaret. qđ q2 prima vice facere diſtulit, precipit nunc ſibi vt ſine mora literis ſuſceptis hoc exequat: ne de ſua negligentia moueatur contra eum. Sequens cap. planum eſt: ⁊ per ſe patet.

g ¶ Monaſterio. epũs ibi fecerat baptiſterium.

h ¶ Altare. hoc ideo, q2 locus fontium non debet pedibus conculcari: vt.j.eo. de cõſecra. diſtinc.j. altaris. et hoc cõmodius non põt fieri quam ſi ibi altare edificetur.

i ¶ Poſt ſuſceptas. ſic extra de ap. ſuper eo. in fi.

Abbas. ⁊c.

k ¶ Cũ permiſſione. Nõ enim poteſt ſine licentia prelati ſuã deſerere eccleſiam: vt extra de renũ. admonet. xvj. q. vlti. ca. vlti. lxxj. diſ. ca. j. et. ij. ⁊ xix. q. ij. due. Jo.

¶ Ecce. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis: in qua dicitur q monachi nõ poſſunt abbatem deponere ſine ſuperiore. Jo. de fan.

¶ Caſ⁹. Nũc Gratia. repetit ſupradictam contrarietatẽ, ⁊ dicit q in quibuſdam capi. dicit vt abbates et alia officia per epos inſtituant: et in quibuſdã dr cõtrariũ. Sʒ ſoluit nũc Gratia. et dicit q illud qđ dictũ eſt in hoc capi. hoc tantũ, ſcʒ † q epũs habet inſtitutionẽ abbatũ et aliorũ officiorũ: ſtatutum fuit ꝓpter quoſdam monachos indomite ceruicis, qui deponebãt ſuos abbates, eos corrigebant, et alios pro ſuo arbitrio eligebant: quales fuerunt monachi beati Benedicti: qui in mortem eius conſpiraſſe leguntur: et ad hoc inducit ſequens capitulum. iij. ps.

† Ubi dicebat Lau. q Gratia. vult ponere cõrietatẽ vbi non eſt. vñ licʒ iſta ca. oĩa ſic idiucat: tñ totũ cõriuʒ eſt dicẽdũ ſcʒ q loquatur de iure cõi. ſm Lau.

l ¶ In Toletano concilio. §. ca. primo.

m ¶ Beatus Gregorius. §. eo. abbatem. j.

n ¶ Sed ſciendum. Magiſter intelligit † q cap. ſupra dicta ex cauſa data ſunt. Joan.

tes et alia officia per ſacerdotes inſtituantur.

Unde Pelagi⁹ papa ſcribit Opilioni defenſori, dicens.

¶ Non licet monachis abbates pro ſuo arbitrio expellere, aut alios ordinare.

Nullam poteſtatē decetero, nullam licentiam monachis relinquimus pro arbitrio ſuo, aut abbates expellere, aut ſibimet alios ordinare[a]: quia nulla authoritas[b] remanebit abbati ſi monachorū poteſtati ceperit ſubiacere: vt decetero fideliter et ſtudioſe vniuerſa que vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiuſdem monaſterij pertinent, abbatis ſolicitudo ad quem poteſtas tota[c] pertinere cōuenit, debeat adimplere.

Hinc etiam conſtitutū eſt[d] vt clerici ſingulorum monaſteriorū ſint in poteſtate epiſcoporum: nec alicui liceat extra eorum conſciētiā monaſteria edificare.

Unde in Calcedonenſi concilio legitur.

¶ Sine cōſciētia epiſcopi monaſteriū nullus edificet.

Quidā monachorū habitu vtentes indifferēter per ciuitates incedūt: necnon et monaſteria et ſeipſos preſumptione propria commendant[e]. Placuit igitur neminem aut edificare, aut conſtruere monaſteria, aut oratorij[f] domū ſine cōſcientia ipſi⁹ ciuitatis epiſcopi.

¶ Item clerici in parochijs, monaſterijs, aut martyrijs cōſtituti, ſub poteſtate ſint eius qui in ea ciuitate eſt epiſcop⁹, ſm traditionem ſanctorum patrum, neq; per preſumptionem recedant a ſuo epiſcopo.

¶ Eos vero qui auſi fuerint reſcindere huiuſmodi inſtitutionem quocunq; modo: vel ſi noluerint ſubiacere proprio epō: ſiquidem fuerint clerici, ſm perſonarum ordinationem ſubiaceant cōdemnationibus canonum. Si vero laici vel monachi[g] fuerint, communione priuentur. Item clerici[h] qui pauperū diſpoſitioni, vel monaſteriorum, vel martyriorum preſunt: ſub poteſtate ſingularum ciuitatum epiſcoporum ſm canonum traditionem perdurent: neq; per ſuam temeritatē epiſcopi ſui moderationem declinent. Qui autem huiuſmodi diſpoſitionem quolibet modo ſubuertere auſi fuerint, et epō ſuo nō obedierint: ſiquidē clerici fuerint, canonice damnationi ſubiaceant: ſi autem monachi vel laici ſunt, a cōmunione ſuſpendantur.

Itē ex concilio Carthagi. iiij.

¶ Examinet ab epō qui religioſis feminis preponēdus eſt.

Qui religioſis feminis p̄ponendus eſt, ab epiſcopis comprobetur[i].

Monaſteriū quoq; abſq; epiſcopi permiſſione nulli incipere aut fundare licet.

Unde in Agathenſi concilio legitur.

¶ Sine permiſſione epiſcopi

Nullam poteſtatē. ¶ Caſus. Quidā monachi pro ſuo arbitrio deponere volebant abbates, et alios quandoq; malos ſicut volebant ordinabant. Quare papa Pelagius precepit Opilioni defenſori vt decetero monachos talem licentiam habere non permittat: ſed tota poteſtas et ſolicitudo monachorum et monaſterij ad abbatem pertinebit.

a ¶ Alios ordinare. i. eligere.

b ¶ Authoritas. Humani enim moris eſt illum timere cuius iudicio nunc erigitur, nunc deprimitur. xvj. qō. ij. viſis. Nec ſuperiores debent inferioribus nimis familiares eſſe. nam ex cōuerſatione equali naſcitur contemptus dignitatis. ff. de offi. preſi. obſeruandum. nec etiam debent ſubditi pl⁹ eſſe ſubditi ꝙ expediat. ij. q. vij. ad monendi. Jo.

Familiaritas nimia parit cōtēptū.

c ¶ Tota. Ergo epiſcopus nullam habet iuriſdictionē in monaſterijs. et ſic eſt contra. xviij. qōe. vlti. in venditionibus. xij. qō. ij. abbatibus. ſed iſtud verbū tota, nō excludit epiſcopū ſed ipſos monachos: id eſt ita pertinet ad abbatem, ꝙ nō ad monachos.

iiij. ps.

¶ Hinc etiā. ¶ Hec eſt quarta pars q̄ſtionis: in qua probat ꝙ omnes monachi pertinent ad prouiſionem et correctionem epiſcopi. et hoc ꝓbat per quinq; capi. Joan. de fan.

¶ Caſus. Non ſolum conſtitutum eſt vt ꝓpter malitiam monachorū epiſcopi inſtitutionem habeant in monaſterijs, ſed etiam vt clerici ſingulorum monaſteriorum intantum ſint ſub poteſtate epiſcoporum, ne alicui eorum liceat abſq; conſcientia epiſcoporum monaſteria edificare. quod probatur per ſequentia capitu.

d ¶ Conſtitutū eſt. i. ꝓpter cauſam. † Intelligit enim. Gra. omnia hec cap. ex cauſa fuiſſe ſtatuta.

† Id eſt propter eorum malitiā.

Quidam monachorū. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur ꝙ narratū fuit in concilio Calcedoneñ. ꝙ quidam monachi multum de ſe preſumentes indifferenter ibāt per ciuitates: et monaſteria authoritate ſua edificabant. et ideo ſtatutum fuit in cōcilio vt hoc decetero nō faciāt ſine licentia epiſcopi. In ſecunda parte dicitur ꝙ omnes clerici etiam in locis regularibus cōſtituti, in epiſcoporum poteſtate conſiſtant ſm traditionem ſanctorum patrū. In tertia parte dicitur ꝙ omnes debent hanc conſtitutionem ſeruare: et qui eam ſeruare noluerint, vel epiſcopis ꝓprijs obedire: ſi clerici fuerint, ſm ordinem et dignitatē perſonarum punientur. ſi laici vel monachi fuerint, communione priuētur. Secūda pars incipit ibi Itē clerici. Tertia ibi: Eos vero.

e ¶ Cōmendant. Sed nemo debet ſe cōmendare. xj. queſtio. iij. ſiquis vero. Argu. contra. ff. de offic. proconſul. obſeruare. §. anteq;. vero.

f ¶ Aut oratorij. quibus tēporibus in oratorijs ſit miſſa audiēda, habes. J. de conſe. diſt. j. ſi quis etiā. et non ſolum oratorium, ſed nec etiam hoſpitale poteſt ſine licentia epī conſtrui: vt ex. de relig. domi. ad hec. ſed ſi oratoriū non eſt ſine licentia epī conſtruendum, tamen ſimplex hoſpitale pōt cōſtrui ſine licentia epī. extra de ecc. edifi. ſi hoſpitale. que hodie eſt remota. Itē nec in oratorijs licitū eſt ponere campanas: vt ex. de priuile. patentibus. Joan.

Hoſpitale ſine lnia epī conſtrui nō poteſt.

g ¶ Vel monachi. Loquitur ſm ea tempora cum monachi fuerunt laici. xvj. q. j. generaliter.

h ¶ Clerici. i. prelati.

i Qui religioſis. ¶ Cōprobetur ne ſit nimiū iuuenis: † vt. xxxiiij. di. quorūdā. et. c. fraternitatis.

† Itē ꝙ non ſit monachus. xvj. q. j. de preſentiū ſm L.

a De monachis. ¶ Nouum. Nouū dicitur cui⁹ facies immutatur: vt.ff.de noui.ope.nuncia.l j.§. opus nouum si ergo totum monaſterium ſit deſtructū, requiritur cōſenſus epiſcopi in cōſtructione, ſed in reparatione non requiritur: vt. xvj.q.vlti. ſiquis vult. extra de iude.iudei.⁊.C. de op.publi.l.ij. et iij.argu.

b ¶ Aut probante. Ex poſtfacto: qꝛ ratihabitione poteſt confirmare vt xvj.q.j.ca.vlti.

Cellulas.
c ¶ Aut cōgregantium. Noua collegia non poteſt qs facere, nec etiam nouas regulas vel nouaꝫ vitā. extra de relig. do. ne nimia.ff.d colle. illi.l.iij.

Nullus.
d ¶ Ambitionis. Infirmitatiſ enim cauſa poteſt abbas permittere mōacho facere cellulam ſpecialem vt xx.q.iiij.c.vl.

¶ Itē ſunt et alij.
¶ Hec eſt.v. pars queſt. in q̄ dicitur ꝙ mal⁹ abbas non retineatur etiam ſi velint monachi. Joannes de fan. — v.ps.

¶ Caſus. Superius in ca. nullam dictuꝫ eſt ꝙ monachi abbates deponebant: ⁊ pro arbitrio eligebāt. Nūc vero dicit ꝙ aliqui erant monachi qui indifferenter quoſlibet abbates malos et laſciuos admittebant: vt religionis quietē diſſoluerent, ⁊ cauſas eccleſiaſticas tractare valerent et etiam ſeculares.

null⁹ monaſterium preſumat incipere aut fundare.

De monachis monaſterium nouum a (niſi epō pmittēte aut pbāte b) null⁹ incipere aut fundare preſumat.

Item ex eodem.

¶ De eodem.

Cellulas nouas, aut cōgregātiū c ecclias monachorū abſqꝫ epī notitia prohibemus inſtitui.

Itē ex concilio Aurelianeñ.

¶ Abſqꝫ epī vel abbatis voluntate, nullus monachorū cellulam conſtruere preſumat.

Nullus monachus congregatione monaſterij derelicta, ambitionis d ⁊ varietatiſ impulſu cellulā cōſtruere ſine epī permiſſione vel abbatis ſui voluntate preſumat.

Itē, ſunt et alij q̄ p executiōe diuerſarū cauſarū q̄ſlibet admittunt, q̄ diſtrictionē eoꝝ ſoluāt, ⁊ q̄etē religionis pturbēt. De quibus in concilio Triburienſi legitur.

¶ Abbas qui cautus in regimine non fuerit, a ꝓprio epiſcopo ⁊ a vicinis abbatibus a ſuo arceatur honore.

Si quis abbas caut⁹ e in regimie, humilis, caſt⁹, miſericors, diſcret⁹, ſobriuſqꝫ non fuerit: ac diuina precepta verbis ⁊ exēplis non oſtenderit ab epiſcopo in cui⁹ territorio conſiſtit, ⁊ a vicinis abbatibus, ⁊ ceteris deū timentib⁹ a ſuo arceatur f honore, etiam ſi omnis congregatio vitijs ſuis conſentiens, eum abbatem habere voluerit.

Item ex cōcilio Aurelianeñ.

¶ In epiſcoporum poteſtate abbates conſiſtant.

Abbates p humilitate religionis in epiſcoporum g poteſtate ꝯſiſtant: ⁊ ſi q̄d extra regulā fecerint, ab epis corrigātur: qui ſemel in anno in loco vbi epus elegerit, accepta vocatione h conueniant.

¶ Monachi autem abbatib⁹ omni obedientia et deuotione ſubiaceant. ꝙ ſi quis per contumaciam extiterit indeuot⁹: aut per loca aliqua vagari, aut peculiare i aliquid habere preſumpſerit: oīa que acq̄ſierit k, ab abbatibus auferantur ſꝫm regulam monaſterio profutura. Ipſi autem qui fuerāt peruagati: vbi inuēti fuerint, cum auxilio epiſcopi tanq̄ꝫ fugaces ſub cuſtodia reuocentur.

¶ Et reum ſe ille abbas futurum eſſe cognoſcat, qui in huiuſmodi perſonas nō regulari-

e Si quis abbas cautus. ¶ Caſus. Statutum fuit in triburienſi concilio ꝙ ſi aliquis abbas mal⁹ fuerit et inutilis, et precepta dei verbis et exemplis non cuſtodierit, a proprio epō ⁊ a vicinis abbatib⁹ ⁊ ceteris deū timentibus deponatur, etiam ſi omnis congregatio monachorum velit eum habere abbatem.

e ¶ Cautus. Ergo videtur ꝙ aliq̄s poteſt deponi propter ſimplicitatem, vt hic, ⁊.lxxiiij.diſt.epiſcoporū. Sed dicas ꝙ hic vocat illum incautum qui negligēs eſt. nam propter negligentiam deponitur aliquis vt.lxxxj. diſtin. dictum. Uel dic ꝙ abbates propter modicas cauſas poſſunt remoueri: vt e x̄ de ſimo.per tuas.

f ¶ Arceatur. Hic patet ꝙ epiſcopus etiam ſine numero epiſcoporum abbatem poteſt deponere a dignitate abbatie. Sed non poteſt ſolus ab ordine deponere: vt xvj.queſt.vij. inuentum. et nota.xv.qō.vij.in ſumma, et hoc ideo quia cauſa illa non eſt criminalis, extra de accu. ſuper his.et de ſimo.c.per tuas.

Prelatus negligens eſt dponendus. Abbatem ab abbatia pōt ſol⁹ epūs deponere.

Abbates. ¶ Hec eſt ſexta pars queſtionis: in qua probat ꝙ oēs monachi debēt epiſcopo obedire: ⁊ venire ad ſynodum, et debet requirere fugitiuos. ⁊ hoc pbat p quattuor capitula. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hoc ca. diuidit in tres partes. In prima dicitur ꝙ abbates ſub eſſe debent epiſcopis: et ſi in aliquo deliquerint, debēt ab eis corrigi: ⁊ ſemel in anno cū epiſcopus eos vocauerit, ad ſynodum vadant. — vj.ps. In ſecunda parte dicitur ꝙ monachi debent abbatibus ſubeſſe, ⁊ eis obedientiā preſtare, et ſi quis eorum inobediens ceperit euagari, vel peculium habere, totuꝫ peculiū ei p abbates auferatur ad vſum monaſteriorum. Monach⁹ vero vagabūdus cuꝫ auxilio epiſcopi reuocetur. In tertia parte dicitur ꝙ abbas qui tales non punierit, vel monachos ſuſceperit alienos, reum ſe futurum cognoſcat. Secunda pars incipit ibi, Monachi autem. Tertia ibi, Et reum ſe.

g ¶ In epiſcoporum. Ad epum eñ pertinet oīs cura dioceſis tam in monaſterijs q̄ꝫ in alijs eccleſijs, vt.ix.q.iij.c.ij.⁊.xciij.diſtin.nulla. Jo.

h ¶ Uocatione. Si neceſſitas magna fuerit, alias abbates non debent vocari ad ſynodum: vt.xviij. diſtinct. epiſcopus.ij.

i ¶ Aut peculiare. Niſi ab abbate ei conceſſa ſit adminiſtratio, vt extra de ſta.mo. monachi.

k ¶ Que acquiſierit. Ergo fugitiui et vagabundi acquirunt eccleſie ſue quicquid acquirunt, vt hic, et.C.de epiſ.⁊ cleri.deo nobis.§.hoc etiam. ſicut ſeruus fugitiu⁹ domino acquirit.ff.de acquir. poſ.l.j.§. per ſeruū. Sed ponamus ꝙ aliquis ſepius delinquit, propter quod monaſteriū noluit ipſum recipere. † quero ſi id quod poſtea acquirit, priori monaſterio acquirat, vel ſequenti? Uidetur ꝙ ſequenti, quia cum pro derelicto habitus eſt,

† ad huius decidecla rationē vide qō le.⁊ no. xxvij. q.j.nec aliqua verſi.ꝙ ſi.in fi. ⁊.c.per uenit.

non debet priori acquirere, ſicut nec ſeruus habitus pro derelicto, vt.ff.de ſtipula.ſeruorum.quod ſeruus.et argumen.xvj.queſtione.j.de lapſis.C.de lati.liber.tollen. ſed ſcimus. Joannes. Sed hanc queſtionem plene notaui inter dominicales queſtiones.B.

e ¶ Animabus. Arg.cui maius committitur, ⁊ minus: vt.xij.q.j.precipimus.

¶ Pro huiuſmodi.¶ hec eſt.vij.pars.qō.in qua monachi prohibentur habere commatres. Jo.de fan.

¶ Caſus. Dictum eſt.ſ.in ca.cognouimus. ꝙ quidam abbates vl' monachi, clerici vel laici monaſteria pro ſolo libitu perturbabant: nunc vult oſtendere Gratianꝰ ꝙ propter huiuſmodi perturbationes mulieres indifferenter ad monaſteria nō accedāt: nec fiant monachorum commatres. ⁊ ad hoc inducit ſequens cap.

a ¶ Suſceperit. ſine conſenſu abbatis: vt.xx.q.iiij. monachum. Jo.

Abbatibus. ¶ Caſꝰ. Paſchalis papa ſtatuit vt nullus epiſcoporū epiſcopalia adminiſtret abbatibꝰ qui ſub nullo volunt eſſe prelato. Nam cū ſub nullo epiſcoporū ſe eſſe cōfiteantur nullus epiſcoporū epālia iura eis debet adminiſtrare.

b ¶ Abbatibus. ſ.xciij.diſtin.nulla ratione.

c ¶ Epiſcopalia. Licet abbas ſit exemptus: tamē primo debꝫ petere iura epiſcopalia ab epiſcopo loci, niſi ipſe malitioſe deneget ea.

¶ Pro huiuſcemodi. ¶ Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ pro malis abbatibꝰ et monachis ſtatutū eſt vt monaſteria per epiſcopos diſponantur.

Cognouimꝰ. ¶ Caſus. In Sardinia quidam pro voluntate ſua ſcꝫ abbates vl' alij monaſtici monachorum vel monacharū monaſteria pturbabant. quare precepit Greg. Uitali defēſori ſardinie ne hoc decetero permittat: ſed oīa mōaſteria ſint in poteſtate epiſcopi loci: vt per epiſcopū cauſe et vtilitates monachorum et monialium diſponātur. incongruum enim eſt vt per alios diſponātur ꝙ̄ per eum qui pro eis redditurus eſt rationem.

d ¶ Ut omiſſo. Arg.ꝙ omiſſo epō non poteſt appellari ad metropolitanum: vt.vj.q.iij.ſcitote.Jo.

ter animaduerterit, vel q̄ monachū ſuſceperit[a] alienum.

Item ex concilio Arelatenſi.

Monaſteria vel monachorū diſciplina ad eū pertineāt epiſcopum in cuius ſunt territorio conſtituta.

Item Paſchalis papa.ij.

¶ Nullus miniſtret abbatibꝰ epiſcopalia qui alicui epōrum nolunt ſubeſſe.

Abbatibus[b] q̄ neqꝫ ſub epiſcopo, neqꝫ ſub metropolitano, neqꝫ ſub primate neqꝫ ſub patriarcha ſunt, nullus prorſus epōrum epiſcopalia[c] quelibet adminiſtret. cum eī ſe nulli epō omnino ſubeſſe profiteant, cōſequens eſt vt nullus epōrū que ſua ſunt eis tanq̄ꝫ extraneis largiat. Pro huiuſcemodi ergo ſtatutū eſt vt cauſe ⁊ vtilitates monaſteriorum per epōs diſponātur.

Unde Grego.ſcribit Uitali defenſori ſardinie.

¶ Utilitates monaſterij a pprio epō debent diſponi.

Cognouimus ꝙ monaſteria ſeruorum dei vel feminarum pro ſuo quiſqꝫ libitu et diuerſarum cauſarum executione perturbet: qđ omnino non grate ſuſcipimus. Tuāqꝫ ex hoc experientiā cōmonemꝰ vt nequaq̄ꝫ hoc vſurpari denuo accepta noſtra authoritate permittas: ſed epiſcopo loci illius ſub cuius moderamine degūt, cure ſit cauſas eorum vtilitateſqꝫ diſponere. valde enim eſt indecens vt omiſſo[d] eo alius quilibet ſe illorum cauſis admiſceat: ſed ille eorum vitas cōpetenti regulariqꝫ debet moderamine diſponere qui pro commiſſis eorū animabus[e] compellitur rationem reddere.

Pro huiuſmodi etiam prohibet beatus Gregorius mulieres paſſim ad monaſteriū accedere, et monachorum commatres fieri, ſcribens Ualentino abbati.

¶ Neqꝫ commatres ſibi facere, neqꝫ ad feminas accedere monacho licet.

Peruenit ad nos ꝙ in monaſterio tuo paſſim mulieres accedāt: et (quod eſt grauius) monachos tuos ſibi cōmatres[f] facere, et ex hoc incautam cum eis communionem habere. Ne ergo hac occaſione humani generis inimicus ſua eos (quod abſit) calliditate decipiat, ideo huius te precepti ſerie cōmonemus vt neqꝫ mulieres in monaſterio tuo deinceps qualibet occaſione permittas accedere, neqꝫ monachos tuos ſibi commatres facere. nam ſi hoc denuo ad aures noſtras quocūqꝫ modo peruenerit: ſic te ſeueriſſime noueris vltioni ſubdendum, vt emēdationis tue qualitate ceteri ſine dubio corrigantur.

Non ſolum autē incauta familiaritas aliarum mulierum eis interdicitur: verum etiam a ſanctimonialium habitatione prohibentur.

Unde in.vij.ſynodo legitur.

¶ Cū ſanctimonialibus monachis habitare non licet.

Peruenit. ¶ Caſꝰ. Ualentinꝰ abbas permittebat indiſtincte mulieres ad ſuum monaſterium accedere, ⁊ monachos mulieres ſibi facere commatres ⁊ propter hoc Grego.ſibi precepit vt hoc decetero fieri nō permittat. quod ſi fecerit eū puniet vt eius pena ceteri terreantur. vij.ps

f ¶ Commatres. Sed nōne per baptiſmum contrahitur cōpaternitas? Sic, vt.xxx. q̄ſtione.j.omnes. ſꝫ monachi poſſunt baptizare: vt.xvj.q̄ſtio.j.doctos. ergo poſſunt eſſe cōpatres. Reſpōd. poſſunt fieri compatres baptizando, ſed non leuādo: qꝛ in illo maior cōtrahitur familiaritas Joannes. (Monachi leuādo ꝯpatres fieri nō pnt ſꝫ bene baptizādo.) viij.ps

¶ Nō ſolū. ¶ hec eſt.viij.pars queſtionis: in qua mādatur ꝙ monaſteria monachorū et monialium nō ſint duplicia: ⁊ hoc probatur per quatuor ca. Jo.de fan.

¶ Caſus. In ſuperiori capitu. prohibiti ſunt monachi a communione mulierum ſecularium: nunc prohibentur a communione et cohabitatione monialium. ⁊ ad hoc inducit ſequentia ca. Gratianus.

Deſinimus. ¶ Caſus. Hunc caſum ſic ponūt Bart. et Beñ. Antiquitus duplicia erant monaſteria, in quibus monachi ⁊ monache ſimul vel alternatim conue niebāt in eodem choro ad officium faciendum. ſed quia poterat hoc multis eſſe occaſio fornicādi, ideo ſtatutum eſt in ſexta ſynodo vt decetero duplicia monaſteria nō faciant: et que hactenus fuerint duplicia, diuidantur: ita ſcilicet vt monachi a monialib⁹ diuidantur. Et quando aliqui cum conſanguineis conuiuari voluerit, viri vadant ad monaſteria virorum: femine vero ad monaſteria monacharum: et quando a parte monachorū ad moniales cibaria deferūtur, ſuſcipiat hec abbatiſſa extra portā cum quadā vetula moniali. Et ſi propinque ſue monach⁹ loqui voluerit, in preſentia abbatiſſe loquatur: et hoc cito. Cum cognatis. Hug. hanc literam ſic intelligit. Abrenunciare voluerint reb⁹ ſcʒ cognatis, id eſt reb⁹ et cognatis. quod facere dʒ quicūqʒ tranſit ad religionem: vt. xij. q. j. cui portio. Intercipit id eſt arripitur et inuadit. Cohabitationem, id eſt cohabitantes. Si eſt in litera cohabitatio, tunc dic intercipit, id eſt incurrit adulterium.

Deſinimus minime duplex[a] monaſteriū fieri: qꝛ ſcādalum id et offendiculū mult⁊ efficitur. Si vero aliqui cū cognatis[b] mundo abrenunciare et monaſticā vitā ſectari voluerint, debēt quidem viri viroꝝ adire cenobiuʒ: femine vero mulierum ingredi monaſteriū. In hoc enim placatur deus. Que aūt hactenus fuerūt dupla, ſm regulam ſancti patris Baſilij ⁊ ſm preceptionem eius ita formentur. Non habitēt in vno monaſterio monachi[c] et monache. adulteriū enim intercipit[d] cohabitatio ſi habeat aditum monachus ad monacham, vel monacha ad monachum ſecreto ſingulariter ad collocutionem. Non cubet monachus in muliebri monaſterio: neqʒ ſingulariter cuʒ monacha cōuiuetur. ⁊ quādo neceſſaria vite a parte virorū ad regulares deferunt monachas, extra portam hec ſuſcipiat abbatiſſa in monaſteriuʒ feminaꝝ cum quadam vetula monacha. Porro ſi contigerit vt aliquā ꝓpinquam ſuam videre voluerit monach⁹: in preſentia abbatiſſe huic confabuletur per modica ⁊ cōpēdioſa ꝟba: ⁊ ī breui[e] ab ea diſcedat.

Item in regiſtro Gregorij.

¶ Monachi ⁊ monache in nullo ſimul cohabitent loco.

In nullo loco mōachos et monachas permittimus in vnum[f] monaſteriū habitare, ſed nec ea que duplicia monaſteria vocātur. et ſi quid tale eſt, religioſus epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat: monachos autem aliud monaſteriū edificare cogat. Si autem plurima ſint talia monaſteria, ſeparent in alijs monaſterijs monache et in alijs monachi. res aūt q̄s habēt cōes, ſm iura[g] eis competentia diſtribuantur.

Item ex cōcilio Agathenſi.

¶ A monaſterio monachoꝝ longius conſtruantur monaſteria puellarum.

Monaſteria puellarum longius a monaſterio monachorū aut propter inſidias diaboli, aut ꝓpter oblocutionem hominū collocētur.

Item ex cōcilio Hiſpalenſi.

¶ Puellarū monaſteria, monachorum preſidio ⁊ miniſterio regantur.

In decima actiōe cōſenſu cōi decreuim⁹ vt monaſteria virginum in ꝓuincia Bethilica [†] monachoꝝ adminiſtratione ac preſidio gubernētur. tunc enī ſalubria Chriſto dicatis virginibus probamus, [‡] quando eis pr̄es ſpūales eligimus quoꝝ nō ſolū gubernaculis tueri, ſʒ etiā doctrinis edificari poſſint: ea tñ circa monachos cautela ſeruata vt remoti ab earum familiaritate, nec vſqʒ ad veſtibulū habeant accedēdi familiare permiſſum. ſed neqʒ abbatē vł eū qui preficitur, extra eam[h] que preeſt loqui virginib⁹ Chriſti aliquid quod ad inſtitutioneʒ vel adminiſtrationem earum pertinet, licebit: nec cum ea ſola que preeſt, frequenter eos loqui oportet: ſed ſub teſtimonio duarum[i] vel trium ſoroꝝ:

a ¶ Duplex. In quo ſunt monachi et monache.

b ¶ Cognatis. nā q̄ ſcł'o vult ⁊ rebus renunciare, renunciabit et cognatis. xij. q. j. cui portio.

c ¶ Monachi. immo nec cleric⁹ nec laicus debet viſitare monaſterium monialium: vt extra de vita ⁊ hone. cleri. monaſteria. (Moniales viſitare nō licet.)

d ¶ Intercipit. i. intercipere ſolet, quia ex cohabitatione preſumitur acceſſus. xxvij. q̄ōne. j. nec aliqua. ⁊. lxxxj. diſt. clericus. ⁊ ca. in oīb⁹. ⁊. xxxv. q. vj. ab iſto. Et eſt arg. hic q̄ cū petit reſtitutio conſanguinee, q̄ nō ſolum cōmixtionis, imo nec cohabitationis faciēda eſt reſtitutio.

e ¶ Et in breui. Hic manifeſte perpēditur q̄ preſumit varijs modis contra aliquam et pro aliqua ex cohabitatiōe, ex loco, ex ſingularitate, ex ſocietate, ⁊ breuitate tēporis: que oīa iudex diſcretus conſiderabit: vt. xxiij. q̄ōe. viij. occidit. et lxxxj. diſt. in oīb⁹. j. de pe. diſt. j. aut facta. extra de teſti. cum cauſam. (Preſūptio cōtra aliquē ꝓ aliq̄ ex multis ſumit.)

f ¶ In nullo loco. ¶ In vnum. Fere eadem verba ponūtur in aut. de ſanc. epiſc. ·§. ſi quis autē ad monaſticā vitam. colla. ix.

g ¶ Iura. Forte pro numero perſonarū. cum enī collegium ſeparatur pro numero perſonarū diuidant bona: vt. ff. de colle. illi. l. j. in fine. Uel forte ſm q̄ quilibet dedit monaſterio: argumen. xij. q. iiij. ca. j.

In decima. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in concilio Hiſpalē. vt monaſteria monialiū in ꝓuincia Bethilica per monachos gubernent, hac tñ cautela ſuata, vt monachi cum monialibus familiaritatem nō habeant nec abbas vel ali⁹ qui in monaſterio preficit, loquat cū aliqua earum ſine ſpeciali cōſcientia abbatiſſe. ⁊ ſi velit dicere aliq̄d quod ad īſtitutionē eaꝝ ptinet, nec etiā cuʒ ſola abbatiſſa frequēter loquat: ſed ſub teſtiomio duarum vł triū ſoroꝝ. et hoc etiam raro fiat: ⁊ ſi talis locutio breuis.

† Betica.

‡ prebemus.

h ¶ Extra eam. id eſt preter conſcientiam abbatiſſe.

i ¶ Duarum. Hic patet q̄ ſi clericus accuſetur qui deliquerit cum moniali vel cum alia, poteſt ſe expur-

ita vt rara ſit acceſſio ꝛ breuis omnino locutio. Prohibētur etiam ſanctimoniales propria receptacula habere.

Unde Innocentius.ij.

¶ Sanctimonialibꝰ recepta cula ſeu domicilia priuata habere non licet.

PErnicioſam ꝛ deteſtabilē conſuetudinē quarundā mulierꝝ (q̄ licet neqꝫ ſm̄ regulā beati Benedicti, neqꝫ Baſilij, aut Auguſtini viuāt ſctimoniales tñ vulgo cenſeri deſiderāt) aboleri decernimꝰ. Cum enim iuxta regulam ſancti Benedicti degentes in cenobijs tā in eccleſia q̄ꝫ in refectorio atqꝫ dormitorio cōmuniter[a] eſſe debeāt, propria ſibi edificāt receptacula et priuata domicilia, in qbꝰ ſub hoſpitalitatis velamine paſſim hoſpites minus religioſos cōtra ſacros ꝛ bonos mores ſuſcipere nullatenus erubeſcūt. quia ergo omnis q̄ male agit, odit lucē, ac per hoc ipſe abſcondite in iniuſtorū tabernaculo ſe opinantur poſſe latere oculos iudicis cuncta conſpicientis: hoc tam inhoneſtū deteſtandūqꝫ flagitium ne vlteriꝰ fiat oīno prohibemus, et ſub pena anathematis interdicimus.

¶ Sili modo prohibemus ne ſctimoniales ſimul cum canonicis et monachis in ecclia in vno choro cōueniant ad pſallendum. Item ſunt alij quos epi pregrauātes, ſalutem ipſarum aīarū negligūt: quibuſlibet occaſionibus bona monaſteriorū diſtrahere cupiūnt. tales erāt quidā clerici Rauen. ecclie: qui ſimulata religione monaſterijs cupiebant preſici non tranſeūtes ad monaſticū habitum, neqꝫ renūciantes eccleſiaſtice militie. De quibus Gregoriꝰ ſcribit Joanni Rauennati archiepiſcopo.

¶ Monaſteria, clericorum, aut laicorum habitacula fieri non debent.

PEruenit ad me q̄ in eccleſijs fraternitatꝭ tue aliqua loca dudum monaſterijs cōſecrata, nunc habitacula clericoꝝ aut etiā laicorū facta ſunt: dūqꝫ hi q̄ ſūt in eccleſijs fingunt[b] ſe religioſe viuere, monaſterijs preponi[c] cupiunt: et per eorum vitas monaſteria deſtruuntur. Nemo em̄ pōt eccliaſticis officijs ꝛc. infra. Proīde fraternitas tua ſi hoc quolibet in loco factū eſt, emendare feſtinet: qꝛ ego nullo modo patiar vt ſacra loca p clericoꝝ ambitu deſtruātur[d].

Idem Martiano archiepiſcopo Rauennati.

¶ Qui in ſacro ſūt ordine cōſtituti, in monaſterijs nullam habeant poteſtatem.

PUdum ad nos multorum relatione peruenerat monaſteria in Rauennatū partibus conſtituta, omnino clericorum veſtroꝝ dñio pregrauari: ita vt occaſione

Mulieres ꝛ ,p clerico et ꝫ clericū poſ ſunt teſtificari gare cum mulieribus. ad quid enim vocarentur iſte ſi non poſſent eſſe teſtes? Cum enim clericus repellatur a dignitate obtinenda propter teſtimonium mulierum: vt extra de teſti. tam literis, multo potius per eas expurgare ſe poteſt. vnde ſatis admitti poteſt q̄ ſi clericus non poteſt habere alios compurgatores clericos, q̄ per honeſtos laicos poteſt ſe purgare: vt ij.q.v.ca.oībꝰ. in fine. lxxxj. diſt. clerici. et ſic. xij. qō. j. capi. j. et in aut. de monachis. §. cogitandum. coll. j.

ix.ps.

Ubi ẟ hꝰ: ꝛ ex de preſum. cū in iuuētute. in fi. ibi videas. Archi.

¶ Prohibentur. hec eſt nona ps q. ſm̄ Jo. de fan.

¶ Caſus. Non ſolum prohibent moniales eſſe cū monachis, ſed etiā ,p hibentur ,ppria receptacula habere.

Pernicioſam. ¶ Caſus. Hoc capit. diuiditur in duas ptes. In prima parte dicit q̄ quedam moniales propria habent receptacula et proprias cameras in quibus ſub ſpecie hoſpitalitatis recipiebant hoſpites minus honeſtos. quare Innocētius ſecūdus eas reprehendit: ꝛ prohibet ne hoc decetero faciant: ſed in eodem refectorio ꝛ dormitorio communiter viuant. In ſecūda parte dicit q̄ moniales ſimul cum monachis et canonicis i choro ſimul nō veniāt ad pſallendum. Secunda ibi: Sili modo.

a ¶ Cōmuniter. ideo communiter oīa faciunt vt ſibi inuicem ſint teſtes et honeſtatis ꝛ caſtitatis: vt in aut.

Niſi de mona. §. cogitandum. colla. j.

eſſent q̄ dā a cō muniōe ad meli oꝛa exē pti: vt eſſēt a-

¶ Item ſunt. Hec eſt decima pars queſtionis in qua probatur q̄ clerici ſeculares non debent eſſe abbates in monaſterijs. ꝛ hoc probatur per duo ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hactenus probauit Gratianus q̄ quedam monaſteria ſunt in poteſtate epiſcoporum ,ppter diſſolutionem et malitiam monachorum. Modo probat contrarium, ſcilicet q̄ quedam ſunt exempta propter auaritiam eoꝝ: qui ſalutem aīarum negligētes, monaſteria ſuis bonis ſpoliant. et tales erant clerici Rauennatis eccleſie: qui monaſterijs preſici cupientes, in eccleſiaſtica militia remanere volebant: vt. j. ca. j. ꝛ. ij.

Peruenit ꝛc. ¶ Caſus. Beneuentanus ſic ponit caſum. Significatū fuit Greg. q̄ in archiepiſcopatu Rauennatis quidam clerici monaſterijs p̄ponebantur quorum occaſione monaſteria fiebāt habitacula laicorum. quare p̄cepit Gregorius Joanni archiepiſcopo Rauēnati vt hoc emendare feſtinet. Hugo. ſic hunc caſum ſic ponit. Erāt quidam clerici Rauēnates qui ſub obtētu religionis monaſterijs p̄eſſe volebant: ſed primas eccleſias nō dimittentes monaſteria vltra modum grauabant ꝛ ea quaſi communia habitacula habebant etiam laicorum. propter quod Gregorius ſcribit archiepiſcopo Rauēnati vt talia ,phibeat et decetero fieri nō permittat.

b ¶ Fingūt. Tales ſunt cogēdi vt vel veri clerici, vel veri monachi ſint vt extra de regu. vt clerici.

c ¶ Preponi. De talibꝰ habuiſti. xvj. q. vlt. ca. iij.

d ¶ Deſtruātur. Id eſt cōuertātur in aliam formam: vt. j. cauſa proxi. q. iij. §. queritur.

Udū. ¶ Caſus. Grego. precepit Joāni rauennati archiepiſcopo vt clericos ſeculares qui monaſterijs preficiebantur, quorum occaſione monaſtica regula diſſoluebatur, et monaſteria grauabantur, ab ipſis monaſterijs remoueret. quod qꝛ morte preuentus facere non potuit: ideo idem Gregorius precepit Martiano eius ſucceſſori vt hec adimpleret. Qui cum in hoc negligens extitiſſet, ſcripſit ei Gregorius ſecundo mandans ei vt omni mora omniqꝫ excuſatione remota ita ſtudeat monaſteria releuare a grauamine clericorum,

nachorite. et ita excuſa cu malduleñ. ſed ẟr q̄ nō ðñt iter ſeclares ꝛc. quia ve ſoli. ꝛc. ex ẟ ſta. mona. monachi. ſm L.

vt de cetero in eis nullam habeant licentiam accedendi, niſi cauſa predicandi, vel niſi a monachis fuerint inuitati: ne ſi aliter fiat, compellatur Gregorius aliter monaſterijs prouidere, cum diu hoſpitari non velit. Ab illo tamen loco, ne ſi aliter fiat: ſic poſuit Beneuentanus caſum, id eſt ne ſi aliter fiat in ſe patiatur diſtrictionem. hortandi, id eſt admonendi vel predicandi. Alia lrã habet orandi.

a ¶ Fraternitati. Sed nonne cum aliquid precipitur alicui, ſufficit ꝙ p̄ceptum ſit predeceſſori ad hoc vt ſucceſſor teneatur vt in auten. vt nulli iudi. §. et hoc vero iubemus. colla. ix. licet aliud ſit in mãdato: quia illud extinguitur morte: vt extra de offi. deleg. gratũ. Dicunt quidã: ſiue ſit preceptum ſiue mandatum, dummodo expreſſis nominib9 ſcribatur, ſemper expirat morte: vt extra de offic. dele. quoniam abbas. Alij dicunt aliud eſſe in precepto ꝙ̃ in mandato.

Preceptũ an morte expiret

b ¶ Hortandi. id eſt predicandi.

c ¶ Inuitati. ſ. c. luminoſo. Jo.

d ¶ Sʒ ne. xvj. q. j. ne p cuiuſlibet.

a miniſteria.

Adidez. xij. qõ. j. ꝙ̃ periculoſum. ſm L.

Viſitandi. ¶ Hec eſt. xj. pars queſtiõis ſm Joan. de fan.

e ¶ Quotiens. cũ vtilitas vel neceſſitas exigit: al's ſemel tantũ in anno veniet epiſcop9 vt notaui. x. qõne j. decernimus. videtur tamen ꝙ hodie bis in anno poſſit ex officio ſuo viſitare: vt extra de cenſi. cum venerabilis. in fine.

f ¶ Ut grauamẽ. id eſt vt nõ exigat enormem ⁊ immoderatam procurationem: vt. x. q. iij. illud. ſed ſecundum ꝙ taxatur extra de cenſi. cũ apoſtolus. et hoc intelligas cum epiſcopus accedit ad eccleſiam propter vtilitatem eccleſie. Sed ſi cauſa proprij negocij accedit: nõ tenetur ei monaſterium prouidere: vt. x. q. j. relata. et c. placuit. xij. q. ij. charitatẽ. extra de cenſi. cum venerabilis, ibi cauſa correctionis ⁊c̃.

Procuratio ñ ſep eſt debita epõ.

regiminis ea quidem (quod dici graue eſt) velut in proprietate poſſideant: quibus non modicum condolentes, predeceſſori veſtro literas miſimus vt hoc emendare debuiſſet: ſed quoniam vite eſt termino citius occupat9, ne hoc onus monaſterijs remaneat fraternitati[a] veſtre nos eadẽ ſcripſiſſe recolimus: et quia (vt comperimus) in huius rei hactenus correctione ceſſatum eſt: hec audientes ad vos iterum preuidimus ſcripta dirigere. hortamur ergo vt omni mora omniq; excuſatione ſummota ita monaſteria ipſa ab huiuſmodi ſtudeatis grauamine releuare, quatenus nullam deinceps in eis clerici vel qui ſunt in ſacro ordine conſtituti, ob aliud (niſi hortand.[b] tantummodo cauſa) accedendi habeant licentiam: aut ſi forte ad peragenda ſacra miſſarum fuerint inuitati[c] myſteria: ſed ne[d] pro cuiuſlibet monachi aut abbatis promotione ⁊c. et infra. Nec illic vlterius habeat poteſtatem aliquã: ne monaſteria huius occaſionis velamine ea q̃ prohibemus ſimul cum canonicis et monachis in eccleſia ſuſtinere onera compellãtur. Hec itaq; omnia vigilanti cura emendare iam ſecũdo commonita ſanctitas veſtra non differat: ne ſi poſt hec negligentes vos eſſe (quod nõ credimus) ſenſerimus, aliter monaſteriorum quieti proſpicere compellamur. Nam notum vobis ſit ꝙ tãte neceſſitati ſeruorum dei cõgregationẽ ſubiacere non patiemur.

Idem.

¶ Gratia viſitãdi ⁊ exhortandi, monaſteriũ epiſcopus adire poteſt.

Viſitãdi exhortandiq; gratia ad monaſteriũ quotiens[e] placuerit ab antiſtite ciuitatis accedatur: ſed ſic charitatis officium illic impleat epiſcopus, vt grauamẽ[f] aliquod monaſterium non incurrat.

Item ex cõcil. Aurelianenſi.

¶ Frequenter epiſcopi monaſteria viſitent: et que corrigenda ſunt corrigant.

Non ſemel, ſed ſepius in anno epiſcopi viſitẽt monaſteria monachorum. ⁊ ſi aliquid corrigendũ fuerit, corrigatur. Pro talibus[g] qui animarum curam non habentes bona tamẽ monaſteriorum in ſuos vſus conuertere cupiebant, ſtatutum eſt vt monaſteria cum ſuis rebus penitus ſint libera a poteſtate ⁊ dominio epiſcoporum. Quod autem nullis canonicis iurib9 monaſteria dicũtur eſſe ſubiecta: nõ ita intelligendum eſt quin ipſi epiſcopo aliquid nomine eulogie vel in die dedicationis vel in natali ſanctorum quorũ nomine ipſum monaſterium dedicatum eſt, debeat offerri.

Unde Gelaſius papa ait.

¶ Non debet epiſcopus aliquid a monaſterio exigere preter conditiones quas dedicationis tempore conſtituerit.

Eleutheri9 frater et coepiſcopus noſter queritur ꝙ

Non ſemel. Pro talibus. ¶ hec eſt. xij. pars queſtionis in qua probat ꝙ licet monaſteria lege dioceſana non ſubſint epiſcopo ſi non habẽt populum: tamẽ in fundatione ſiue dedicatione monaſterij ponitur aliquid de penſione quod exigi poteſt. Joan. de fan. xj. ps.

¶ Caſus. Conducit Gratian9 ex ſupradictis, dicẽs ꝙ pro talibus epiſcopis qui curam animarum negligentes monaſteria ſuis bonis ſpoliabãt: et ea in vſus ſuos conuertebant: ſtatutum fuit vt monaſteria ſint libera a dominio et poteſtate epiſcoporũ. ⁊ poſtea oſtẽdit ꝙ licet dicat. ſ. in eodem capi. ꝙ̃ ſit. vt monaſteria nullis canonicis iuribus ſint ſubiecta, non ita tamẽ intelligendum eſt vt monaſteria non debeant aliquid dare epiſcopo in ſignum ſubiectionis aliq̃ die ſtatuta. Eulogie. Eulogia dicit id quod ſolet aſſignari epõ tempore conſecrationis: ⁊ illud qđ ei offert in ſynodo: et ꝓprie qđ ei gratis datur. aliter tamẽ hic accipitur. xij. ps.

g ¶ Pro talibus, ſcilicet epiſcopis eis enim non ſubſunt monaſteria, q ſi ad legem dioceſanam. xj. q. j. in ſumma. Joan.

et ita et cauſa omĩa iſta ca. ſʒ Gra. etaudi. ſm L.

Eleutherius ¶ Caſ9. Mater Eleutherij epiſcopi fecit Cardellum epiſcopum dedicare quoddam monaſterium quod ipſa edificauerat in dioceſi ſua in caſa que dicitur caſtellum: et tẽpore dedicationis conuentio facta eſt inter epiſcopum et ipſam.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mater eius in caſa q̄ caſtellum dicitur, oratoriū cōſtruxerit ac dedicauerit: et in eodem loco monachos cōſtituerit, ex quibus vn⁹ eſt presbyter. hoc autē tēpore dedicationis inter epm̄ Cardellum (cuius ipſa diocesis eſt) ⁊ matrē ſuā aſſerit conueniſſe [a], vt quicquid dedicationis vel natalis martyrum die quorū in eodem monaſterio reliquie ſunt, per fidelium oblationes intrauerit: medietatem quidem habeat ipſum monaſterium: medietas autē epiſcopo offeratur: cōtra quā cōuentionē Marium presbyterū (ſiue ſciente, ſiue neſciente epiſcopo) monachis ipſis, vel presbytero qui ex eis eſt vim dicitur intuliſſe, et frequenter moleſtias generare: ita vt memoratum presbyterum prope ceciderit, et miſſas eum facere nullo modo permittat, dicens: vt quaſi penſionis [b] nomine aliquid ſtatuere debeat. Hec igitur omnia diligenter te examinare iubemus: et ſi apud te euidenti ratione conſtiterit: quia tempore quo dedicatum eſt ipſum monaſterium, conditiones ſuperius poſite cōuenerint: ſeruari eas ex noſtra authoritate precipim⁹: nec aliquid amplius exinde ab aliquo exigatur. ſin vero nil tale inter eos conſtiterit, mediāte te quid epiſcopo nomine eulogie [c] offerri debeat [d], inter ipſos monachos et presbyterum volumus definiri: ſaluo tamen eo, vt presbyter Gaudentius, qui etiam monachus eſt, miſſas in monaſterio ſuo (ſicut conſueuit) facere a nullo vlterius debeat prohiberi.

Item Urbanus ſecundus.

¶ Conſueta ſeruitia epiſcopis monaſteria exhibeant.

Seruitium [e] quod monaſteria aut eorum eccleſie a tempore Gregorij ſeptimi vſq; ad hoc tempus [f] fecerunt, ⁊ nos concedimus.

vt de oblationibus que offerūtur in die dedicationis vel in die natalis martyrū quorū ibi ſunt reliquie, medietatem haberet monaſteriū: ⁊ medietatem aliam ep̄s haberet: contra quam conuentionem Marius presbyter ſciēte ep̄o vel forſitam neſciente veniebat. et monachis vel presbytero qui ex eis erat, moleſtias et grauamina inferebat: ⁊ fere pbr̄m nomine Gaudentiū verberauit: nec eum ibi miſſas celebrare permittebat niſi aliquid vltra conuentionem predictā redderet nomine pēſionis ipſi epiſcopo dandum. Sed cum epiſcop⁹ Eleutherius vice matris ſuper hoc cōquereretur, Gelaſius papa cōmiſit cauſam cuidā, et mādat ei vt ſi inuenerit q̄ ita facta fuerit conuentio tēpore dedicationis, illam faciat obſeruari. Si vero nulla cōuentio facta fuerit, eo mediante inter ep̄um ⁊ monachos faciat aliquid aſſignari ipſi ep̄o in ſignū ſubiectionis: eo ſaluo, vt p̄ſbyter Gaudēti⁹ in monaſterio miſſas celebrare a nullo ꝓhibeatur.

a ¶ Conueniſſe. Arg. q̄ pactio poteſt interuenire in ſpiritualibus: vt.x.q.iij.c.vlt. ⁊ ca. nec numer⁹.⁊.j.q.iij. queſitū. vt not. viij.q.iij. in ſumma. ſed huic ca. obſtat.j.q.ij.ca.j.⁊.j.q.j. ſtatuimus.⁊.q.iiij. eccleſia.⁊.j̄. de cōſecra. diſt.j. ſi quis baſilicā. Sed dicas q̄ hic non vere dicitur pactum: q2 ⁊ ſine pacto tenetur eccleſia aliquid dare ep̄o in ſignum ſubiectionis: vt hic dicitur in fi. Item ⁊ authoritate ep̄i poteſt aliquid conſtitui patrono: vt extra de iure pa. preterea.

b ¶ Penſionis. vltra id qd̄ cōuenit in principio.

c ¶ Nomine eulogie. i. in ſignum predicationis quam fecit tempore conſecrationis.

d ¶ Debeat. conſiderata conſuetudine aliorum monaſteriorum: vt extra de cenſi. ſuper eo.⁊.qōne.iij. nec numerus. in fin. Ex hoc ca. patet q̄ monaſteria non ſunt penitus exempta a lege dioceſana. tenentur enim ei ad eulogias: ſicut hic dicitur. Item tenentur ad procurationem que debetur ratione viſitationis: vt extra de preſcrip. cum ex officij. Item ſi aliquid ex conſuetudine debent: vt.j̄.eo.ca. proximo.

e ¶ Seruitium. Et tamen vix fuerunt.xxv. anni a tēpore Gregorij vſq; ad tempus Urbani.

f ¶ Uſq; ad hoc tempus. Ergo cōſuetudo inducit annuas preſtationes. nam et dat iuriſdictionem et dat priuilegium: vt not.ix. queſt.iij. conqueſtus. in fi. et dat ius eligendi. extra de conſuetu. cum dilectus. in fine. Item et inducit ſeruitutem. ff. de aqua plu. arcen. l.j.§. vlt. et.l.ij. et.ff. communia predi. vēditor. Itē ⁊ cōſuetudo obligat ſicut ius ſcriptum. vt.xj. diſt. eccleſiaſticarum. Et q̄ ex tēpore aliquid preſumitur debitum, ſunt arg. multa. ff. de vſur. cū de in rem ver.⁊.l. q̄ ſemiſſes. et.l. cū quidā §.j. et.C. de fideic. libe. l.j. Argumen. contra iſta ex̄ de ͻſue. capi.j. et ex̄ de cenſi. ſcientes. et capi. peruenit. et.j.qō.j. nullus. et.x.qō.iij. q2 cognouimus. et ff. de oper. libe. operis. et.C. de pac. ſi certis et extra de cauſa poſſ. cum eccleſia. Item q2 ex curſu tēporis nulla oritur obligatio, cum nec tollatur tēpore: vt.ff. de act. de oblig. obligationū.§. placet. Sed varij varijs modis dixerūt de hac materia. ſed omiſſis illis dico q̄ nunq̄ ex conſuetudine ſola (licet eſſet preſcripta) ius aliqđ ſit queſitum: [†] niſi forte ſit cuius memoria non eſſet: vt ff. de aqua quotidi. hoc iure. §. ductus aque. et. ff. de aqua plu. arcen. l.j.§. vltimo. ſed ſolummodo commodum et ius poſſeſſionis queſitum eſt ex conſuetudine. Poſſeſſor enim nihil tenetur probare de iure ſuo: ſed aduerſarius probabit eſſe indebitum. vnde q̄diu eſt queſtio an talis preſtatio ſit debita, ſemper erit poſſeſſor in poſſeſſione: vt.xvj. queſtio.iiij. volumus. et extra vt lit. penden. a memoria. et. ff. de aqua quoti. l. peñ. et hoc eſt verum cum allegat aliquam conſuetudinis cauſam: et tunc cauſa allegata, et conſuetudine longiſſima probata, debitum preſumit, adeo vt non admittatur probatio in contrarium. et ſm̄ hoc nulla eſt differentia inter conſuetudinem preſcriptā et preſcriptionem. Quidam tamen aſſignant hanc differentiam inter preſcriptam conſuetudinem, et preſcriptionem: quia contra preſcriptionem non admittitur ꝓbatio: licet cauſa preſcriptionis appareat iniuſta: vt extra de preſcrip. de quarta. ſed contra conſuetudinē preſcriptam bene: vt ſcilicet probetur indebitum: licet allegetur debitum preceſſiſſe: vt.C. de agricol. et cenſi. libris libro.xj. Tutius credo preſcriptionem allegandam q̄ conſuetudinem preſcriptam: quia ad probandam conſuetudinem multa requiruntur: vt dixi.§. diſtinctione.viij. frustra. Et hec vera ſunt q̄ conſuetudo ſemper tuetur poſſeſſorem, donec probetur contrarium: niſi vi vel clam vel precario poſſederit. tunc enim ille qui dedit, ſua authoritate poteſt negare.x. queſtione.iij.

Pactio in ſpūalibus an interuenire poſſit.

[†] Etiā hic videas qđ not. xvj.q. ij.c.ij. in gloſ. ſi qras.

Monaſteria a lege diocesana nō ſunt prorſus exēpta.

Cōſuetudo an poſſit annuas preſtationes inducere.

[†] Ar. ex̄ de p̄ſcri. ad audientiam. in p̄n.§. ē arg. q̄ rōne ͻſuetudinis debet cēſus et ſi ali⁹ titulus non probet ſm̄ ho.

Cōſuetudo et preſcriptio differunt.

qz cognouimus. Joan. Quicquid dicat Jo. ego credo q ex conſuetudine pſcripta ſpatio quadraginta annorum et bona fide ius z poſſeſſio acquiratur: vt extra de conſue.c.vlti.in fi.z.ff.de legi.diuturna.B.

¶ Canonica ¶ Caſus. Concludit Gra.ex ſupradictis dicens q canonica iura a quibus monaſteria ſunt libera, ſunt ſynodales exactiones, angarie, crebre receptiões, et annales exactiones, et indictiones penarum.

Duo clerici. ¶ Caſus Dictum eſt.s. in cauſa prima.qõ.ij.ca. abbates.i fi. q nullus abbas dz recipere monachũ alienũ. ſed qz forte idẽ putaretur de clericis ſecularib9 z canonicis regularib9 ideo ſupponit hic xix.cauſa in qua q̃ritur an clerici ſeculares et canonici regulares inuitis prelatis ſuis poſſint ad regulam arctiorem tranſire: quod vt melius pateat, thema proponit: de quo tres elicit queſtiones.

Quod epũs. ¶ Ca9. Hic ponitur prima.qõ. qua querit an epiſcopus debeat dare licentiam clerico ſuo volenti ad religionem tranſire. et certum eſt q ſic vt.j.ca.j.

a ¶ Quod epũs. Dubitatio harum triũ queſtionuz ab eodẽ fõte procedit vnde vna ſolutione terminatur. Hu.dicit q clericus ſecularis inuito epõ poſſit tranſire ad monaſterium: vt.j.e. ca.j.z.j.e.q.ij. due.

Canonica ergo iura quibus monaſteria ſubiecta non ſunt, ſynodales exactiones intelliguntur.non enim cogẽdus eſt abbas (ſicut in turonico concilio ſtatuitur) ad ſynodũ ire, niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat.ſunt enim quedam ſeruitutis officia: vt angarie operum,crebre receptiões,annue exactiones,mulctationes peccantium,a quib9 omnib9 monaſteria libera ſunt.

¶ Cauſa.xix.

Duo clerici ad mõaſteriũ trãſire volũt vterqz licẽtiam ab epiſcopo ſuo petijt, vnus relicta eccleſia propria eo inuito, alter dimiſſa regulari canonia cenobio ſe contulit.

Modo queritur ſi epiſcopus debeat permittere vt relicta ppria eccleſia clericus monaſterium ingrediatur.

Secundo queritur ſi epiſcopus licentiam dare noluerit: an eo inuito monaſterium poſſit adire.

Tertio queritur,ſi contigerit ipſos reglares canonicos fuiſſe: vtrum cõcedendus eſſet eis monaſterij ingreſſus.

¶ Queſt.j.

Quod epũs[a] licentiam clericis adeundi monaſterium dare debeat,in Toletano concilio precipit,in quo ſic ſtatutum legitur.

¶ Nõ debet negari ingreſſus clericis qui monachoz propoſitum appetunt.

Clerici q̃ monachorum propoſitũ appetunt (qz meliorẽ[b] vitã ſequi cupiunt) liberos eis ab epĩs in monaſterijs largiri oportet ingreſſus: nec interdici ppoſitum eorum qui ad cõtemplationis deſiderium tranſire nituntur.

¶ Queſtio.ij.

Inuito vero epiſcopo clericũ ei9 a nullo eſſe ſuſcipiendũ Leo epũs teſtatur ſcribẽs Ruſtico Narbonenſi epiſcopo.

¶ Inuito epiſcopo ei9 clericũ nemo ſuſcipiat.

Alienũ clericum[c] inuito epiſcopo ipſi9 nemo ſuſcipiat. Sed ſubaudiẽdũ eſt, niſi ad ppoſitum melioris vite tranſire voluerit. tunc enĩ liberũ eſt illi etiã epõ contradicente monaſterium ingredi.

Unde Urbanus papa in capitulo ſancti Ruffini.

¶ Qui monachorum propoſitũ appetit: etiã inuito epiſcopo ſuſcipiendus eſt.

Due ſunt (inquit) leges, vna publica, altera pri-

tranſire,cum ipſi eligant meliorem vitam.

b ¶ Meliorem. Hec cauſa eſt ſufficiens q de minori ad maius tranſeundum eſt.xciij.diſt.legimus.in fi.ſed non ad parem.extra de regu.ſane.z tamen dicit.c.ſic viue in monaſterio vt clericus eſſe merearis.xvj.queſt.j.ſic viue.Joan.

Inuito. ¶ Caſus. Hic intitulat ſecũda queſtio qua queritur, an clericus ſecularis inuito epiſcopo ſuo poſſit ad religionẽ tranſire? Et reſpõdetur q ſic: vt.j.e.c. due. Gratianus tamen primo probat q non: poſtea probat contrarium.

c Alienũ clericum. Immo nec etiã laicum alienũ: vt.lxxj.diſt. primatus. ſi ergo clericus huius epiſcopatus eligitur ad aliquẽ dignitatẽ, in alio epãtu ſine licẽtia hui9 epi nõ poteſt eum recipere: vt.lxxvj.diſt. ca.vlti.et.lxiij.diſt. literas.et.lxxxv.diſtin.ca.archidiaconum.Jo.

Due ſũt. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit q quidam clerici ſeculares inuitis epiſcopis ſuis monaſticum habitum vel regulariũ canonicorũ aſſumere volebant: quare queſitum fuit ab Urbano papa i ca.ſancti Ruffini quid iuris ſit de hoc? qui reſpondet duas eſſe leges, diſtinguẽdo publicam ſcz et priuatam. Publica facta eſt ppt trãſgreſſores: qui cum in ſuis epiſcopatibus celebrare non poſſent, ibant ad alios: et ideo ne criminoſi et infames reciperentur, ſtatutum fuit vt nullus epiſcopus clericũ alienũ ſuſcipiat ſine literis commẽdatitijs ſui epi. In ſecunda parte dicitur q lex priuata eſt que inſtinctu ſpiritus ſancti ſcribitur in corde alicuius: ſecundum quam clerici ſeculares libere, etiam ſuis epiſcopis inuitis trãſire poſſunt ad monaſterium vel canonicam regulã vel regularem. Et hoc probatur authoritate apoſtoli; z preterea quia lex non

Sed nec monachus nec regularis canonicus poteſt inuito abbate tranſire ad locum alium: vt.j.e.qõ.iij.ca.j.et ca.ſtatuimus. ſed eius opinio corrigitur extra de regu. et tranſeũ.ad reli.licet. vbi habes q quilibet poteſt trãſire ad arctiorem religionem, petita tamen licentia licet non obtenta: ſed ad parem religionem nemo poteſt tranſire: vt extra de regu.ſane.Jo.

Tranſitus ad religionem arctiorem pmiſſ9 eſt.

Clerici. ¶ Caſus. Statuit in hoc ca. vt epi debeant licentiam dare clericis volentibus ad monaſteria